

ETH DIARI

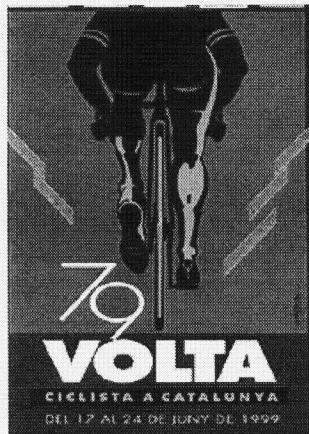
Numerò 137
dimenge 20 de juny 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prez: 50 pessetes

ETH CICLISTA MANUEL SANROMÀ MORÍS DEMPÙS DE PATIR UA QUEIGUDA ENA DUSAU ETAPA DERA VOLTA A CATALUNYA

Eth ciclista deth Fuenlabrada Manuel Sanroma moric ager dempùs d'auer patit ua queiguda en tot disputar era dusau etapa dera Volta a Catalunya, entre Tortosa e Vilanova e la Geltrú, segontes qu'indiqueren hònts dera organizacion dera prova. Sanroma queiguec, amassa tamb d'auti corredors, quan mancaue sonque un shinhau mès d'un quilomètre entara linha d'arribada; rapidament se li hec un massatge cardiac e siguec portat tar espitau de Sant Pere de Ribes, a on moric. Sanroma, de vint-e-dus ans, accedic era tempsada passada ath professionalisme e auie subgeressut com un des mielhors esprinters deth gran grop espanhol.

LLUÍS JOU DESTAQUE ETH "SUPÒRT COMPARTIT" DE CATALANOPARLANTS E CASTELHANOPARLANTS ENTARA POLITICA DERA GENERALITAT

Eth director generau de Politica Lingüistica, Lluís Jou, declarèc ager qu'era enquèsta publicada sus era reaccion sociau tara politica lingüistica demòstre un "supòrt compartit" entara Generalitat per part des sectors catalanoparlants e es castelhanoparlants. Ath delà, s'obsèrve que "i a mès oposicion ara lei deth catalan en

lan, maugrat qu'era enquèsta rebat tanben un bilançament ath 50% entre es personnes que hèn a servir eth catalan o eth castelhan coma lengua abituau. En aguest sentit, diuec que "ei era realitat deth país. Ja sabem quina ei, en definitiu, era nòsta istòria recenta". Totun, senhalèc que "i a un pas d'ua lengua tara auta que se da tamb molta fa-

78,5% des enquestadi a qu'eth catalan mielhore era sua situacion d'aci a dètz ans. Jou tanben destaquec eth supòrt entara politica lingüistica dera Generalitat en general (57,4%) e, en particular, tara lei deth catalan (46,4%), tath decret de quòtes en cine (43,5%) e eth de quòtes ena ràdio (56,2%). Totun, treiguec importància as nauti indèxs de responses "ne negatiues ne positives" (ath torn deth 23% enes quate preguntes mentades), en tot allegar que se tracte d'un "supòrt passiu" ara politica dera Generalitat o de desconeishençça "técnica" des politiques concretes deth Govèrn catalan.

Fin finau, Jou constatèc qu'era enquèsta rebat era aprovaçion des enquestadi as tres objectius principaus dera politica lingüistica dera Generalitat: que toti es ciutadans sàpien catalan (83% des enquestadi), qu'aguesta lengua sigue considerada clau ena identitat culturau de Catalunya (85,9%) e que s'aprovèn mesures de discriminacion positiva entath catalan (91%).

Parlament qu'en carrèr". Jou soslinhèc que lèu tota era societat desire apréner eth catalan, pr'amor qu'eth 83% des enquestadi -"un indèx plan naut"- son a favor que toti es ciutadans de Catalunya conenesquen e sàpien parlar catala-

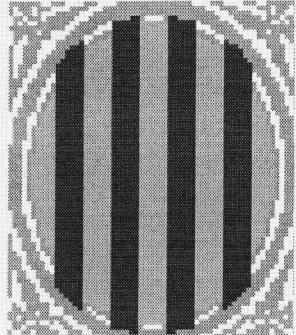
cilitat", un hèt que justificaue sustot per ennaudit indèx d'audiència de television e ràdio en catalan, un shinhau per dessús qu'en castelhan, segontes era enquèsta. Atau madeish, constatèc era "confiança" per part deth

ERA FMC DENÒNCIE ERA BAISHA EXECUCION DETH PLAN D'ÒBRES E SERVICIS DERA GENERALITAT

Sonque un 54,8% deth pressupòst qu'era Generalitat amie iniciaument tath Plan Unic d'Òbres e Servicis de Catalunya (PUOSC) se hè realitat, segontes un estudi que publique era revista *Catalunya Municipal*. Era Federació de Municipis de Catalunya (FMC) vò manifestar atau era "creishenta pèrta d'eficacia" deth PUOSC. Er estudi tanben demòstre

qu'era Generalitat a realizat previsions ara baisha en tot redusir enes darrèri cinc ans era dotacion pressupostària deth PUOSC en un 16,2%.

Ath delà, segontes aguest estudi, eth Govèrn catalan non a profitat er increment de recorsi procedents dera administracion estatau entà afortir eth Plan coma esturment inversor, senon entà retalhar eth deficit pressupostari dera Generalitat.

BELGRAD DEMANE PER PRUMÈR CÒP AS SÈRBIS QUE TORNEN ENTÀ KOSÒVO EN 48 ORES

Kosòvo ath long des pròplèus 48 ores. Se-non, era tornada que serà plan mès malaisida", avertic tanben eth dirigent sèrbi. Era comunitat internacionau poderie alavetz argumentar "diuèrses causes e jogar as imprecions logistics. "Tornam tà Kosòvo de manera organizada e en colones", declarèc en aguesta crida ràdiodifonuda eth viceprumèr ministre sèrbi e comandant der Estat Major de proteccio civil en Sèrbia, Milovan Bojic. Belgrad hec ua crida quan dejà lèu 50.000 sèrbis auien deishat Kosòvo e quan milers d'eri, acorropadi en centre e sud de Sèrbia, se trobauen sense casa. Segontes Bojic, eth Govèrn sèrbi "anarà tà Kosòvo ath costat deth sòn pòble. Ministres e nauti cargues se trobaràn ath vòste costat en tèsta dera colona", declarèc. "Er Estat sèrbi vos assegurarà era logistica completa dera tornada, es aliments, eth materiau e era ajuda sanitaria atau com era gasolina", afirmèc Bojic. "Tornam, pr'amor qu'es fòrces dera ONU, es fòrces de seguretat internacionaus mos an garantit e prometut era seguretat. Es institucions sèrbies funcionen en Kosòvo e an restablit ua cooperacion tamb era KFOR (Fòrça de patz internacionau entà Kosòvo)", higec. "Profitatz aguesta escadença entà tornar tà

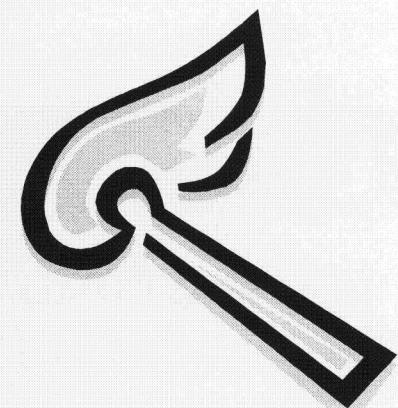
sions des diferentes convencions e disposicions legaus", assolidèc en tot alludir ar estatus encara mau definit des personnes desplaçades. "Es vòstes cases e es vòstes propietats sonque vos aperten se tornatz tanlèu que sigue possible", higec eth viceprumèr ministre, en tot denonciar aqueri que semien era pòur, cometan represàlies e pressionen "entà que Kosòvo demore sense sèrbis". Bojic afirmèc qu'en Kosòvo "ja non se dispara, ja non s'aucís", e assegurèc qu'eth desplegament dera KFOR a permetut "normalizar" era situacion e crear es condicions de besonh entara entornada des sèrbis qu'an hujut de Kosòvo.

ERA GENERALITAT MET EN MARCHA UA CAMPANHA DE SENSIBILIZACION CIUTADANA ENTÀ PREVIER ES ENCÈNDIS FORESTAUS

Era Generalitat de Catalunya a metut en marcha ua campanha de conscienciaciòn ciutadana entara prevencion d'encèndis forestaus aguest ostiu. Es llamatges que i aguec eth darrèr ostiu ena Catalunya centrau qu'an estat eth principau motiu peth quau era Generalitat a decidit realizar aguesta campanha.

Lèu 1.500 entitats e associacions s'encuedaran d'autrejar persona a persona es mès de 3.000 huelhetons informatius, que jos eth lèma "El bosc és vida, de tu depèn el seu futur", rebremben as ciutadans era importància de sauvat era natura e eth naut risque d'encèndi que i a en Catalunya. Quauqu'ues des recomanacions son: non alugar huec, non lançar cigarretes ne aluquets sense amortar e non deishar lorderà enes bòsqui.

En aguest sentit, eth conselhèr d'Agricultura, Ramaderia e Pesca, Francesc Xavier Marimon, afirmèc ager que "era mielhore prevencion que podem hèr entà esvitar eth huec depen dera conducta personau de cada ciutadan".

ETH GRÈMI D'OSTALARIA ACTUALIZE ES CONVÈNIS TAMB ES SÒNS OMOLÒGS DE LHÈIDA

Deman deluns eth Grèmi d'Ostalaria dera Val d'Aran, que presidís eth senhor Serrano, signarà era renauçion deth convèni entre aguesta patronau aranesa tamb, d'un costat, era Federació d'Hostaleria de Lleida, e d'un autre, tamb era Associació Provincial d'Empresaris d'Hostaleria i Restauració dera

província de Lhèida. Ath delà d'açò, en aguest acte que se harà ena sala d'actes der Ajuntament de Vielha, eth Grèmi d'Ostalaria signarà un nau convèni tamb era Associació Provincial de Càmpings.

MARIA ÀNGELS ANGLADA: ETH COMPROMÍS ECOLOGISTA D'UA ARTISTA DERA LENGUA

Eth movement ecologista catalan a ersetat quate poesies importantes. Era de Joan Oliver (*Democràcia i urani*), dedicada a denonciar es intencions dera multinacionau Chevron d'espleitar mines d'urani en Osòna e d'autes comarques; dues de Maria Àngels Anglada (*En defensa dels aiguamolls de l'Empordà e L'endemà de Vandellòs*), escrites era ua pensant en risque que corrie er au-viatge naturau, plaçat entre es desbocadures des arrius Muga e Fluvia, e era auta pr'amor der impacte der encèndi ena centrau nucleara tarragonina eth 19 d'octobre de 1989. Era quatau poesia siguec inspirada per escrivan Josep-Miquel Servià (*Salvem Castell*) e anaua amiada a realugar eth patriotisme entà protegir era platja de Castell, en Palamòs, d'ua operacion urbanistica qu'encara conspire. Era mès populara de totes, totun, qu'a estat era des aiguamògi que podien auer deven-gut terren sec per culpa dera fèbre urbanistica d'ua entitat bancària. Es paredaus der Empordan e es proclames e cartelhs ecologistes s'aumpliren tamb es versi de Maria Àngels:

*No trobarà ja l'aigua nodridora
i els verds amagatalls l'ocell del Nord?*

Estimi era gent deth mon literari que, com aguesti amics dera anima, mos a ajudat a hèr mès digna e umana era reivindicacion mieambientau, tot soent marginada e desbrembada pes intellectuaus e era classa politica acomodatícia. Maria Àngels Anglada -es sòns merits poetics e literaris les an analisat dejà es critics e expèrti- a estat un modèu de sensibilitat artistica tamb er us deth lenguatge, de compromís civic, de vida austèra e d'etica exemplara.

Abantes d'emmalauntir mos vedérem en dus còps de rebrembe inesfaçable. Eth prumèr que siguec tota ua dimenjada d'abriu en Olòt, convidada peth nòste Ecofòrum entà parlàmos de "La natura i la cultura grega". Eth dimenge l'acompanhè a visitar es cornèrs mès polits dera Val d'en Bas e es hònts deth Fluvià. Acabà solidarizant-se, coma demoràuem, tamb eth movement Salvem les Valls e contra er èish Vic-Olòt per Bracons, que desdiboscharie un des mès singulars paisatges ru-

raus dera Catalonha Vielha.

De tornada entà Figueres, en tot trauessàuem es garròches volcàniques e era plana empordanesa, mestrejada aqueth maitin per un Canigò esplendorós, li hi escotar quauques àries belcantistes de Maria Callas e Joan Sutherland, pr'amor qu'andús compartiem era passion pera lirica. Veiram bèth dia musicat eth sòn libret d'ua opèra cuerta?

Era dusau trobada siguec entà esdejuar amassa en un restaurant deth carrè Pintor Fortuny de Barcelona, a prop der Institut d'Estudis Catalans, dera Secció Filologica deth quau ère membre. Era conferéncia d'O-lòt mos auie entosiasmat tant que gosè de manà-li un assai sus eth tèma. "Be traparàs força reflexions sus es relacions òme-natura enes classics", me diguie. "Se desbrembam era cultura mediterràea e mos liuram ara societat de consum e ath modèu nòrd-american èm perduts. Es escrivans, es poetes e es artistes auem de prebotjar era civilizacion mediterràea, era defensa des nòsti paisatges e eth pacifisme. Com defensaram era lengua se destruïm es paisatges que la mantien viua?". E me regalèc un tèxte inedit sus eth paisatge

d'Omèr, enes tragics e en Safo, e sus es plan-
tes rituaus, entre d'auti tèmes. Ère era meto-
dologia d'aquerò qu'auesse estat un trabalh
d'investigacion fonamentau entà redescubrir
era cultura grèga d'un vessant naturalista.
Vint ans dempús deth sòn estacament ath
movement des Nacionalistes d'Esquerra enes
tèrres gironines e posteriorament en Alternativa
Verda (figurèc enes nòstres listes electo-
raus), eth sòn compromís e es sues convic-
cions seguien fòrtes e renauïdes.
Ara pòse ath costat deth sòn companh, Jordi
Geli, en Vilamacolum, jos era enguarda dera
sua montanha magica verdagueriana, es ai-
guamògi miralhant-se (sauvadi deth tot?) ena
badia de Ròses, eth sòn imaginari.
Gràcies, Maria Àngels, peth tòn compromís
catalanista e pera tua leçon d'umilitat e amor
tath trabalh ben hèt.

Santiago Vilanova

Cofundador d'Alternativa Verda,
periodista e escrivà
Gràcia net

Gracia.net

ETH CROTZAT DETH DIMENGE

per Cisko

A 12x10 grid puzzle with numbered rows (1-12) and columns (1-10). The grid contains black squares at specific intersections. Row 1 has a black square at (1,1). Row 2 has a black square at (2,7). Row 3 has a black square at (3,7). Row 4 has black squares at (4,3) and (4,7). Row 5 has a black square at (5,9). Row 6 has a black square at (6,9). Row 7 has a black square at (7,5). Row 8 has black squares at (8,3) and (8,9). Row 9 has a black square at (9,5). Row 10 has a black square at (10,1). Row 11 has a black square at (11,1). Row 12 has a black square at (12,7).

Orizontaus: 1. Plapa, senhau ena ròba. Qu'ei d'ua na utada considerabla. 2. Era sciéncia mès exacta, maugrat qu'a viatges 2+2 son pas quate. 3. Qu'ei estranh, estrangèr o extravagant. Èster sobreuman qu'exercís eth sòn poder sus eth mon e ath quau laude ua part dera umanitat. 4. Simbèu quimic deth niquèl. E ara, eth der argent. Matricula de Salamanca. Eth melic de Sèrgi. 5. Formarà ara mainadèra en tot desenvolopar e dirigir es sues facultats fisiques, moraus e intellectuaus. Era beuenda des cinc. 6. Non son pas dius semitics, senon miei dius sonque. Eth simbèu de Superman. 7. Prefixe que tripli-

que. Mamífer rosigaire. 8. Arma sense termières. Òme coratjós e valent, protagonista d'un hèt legendari. Eth diu egipci deth solei. 9. Estimi ara aimada. Era prumèra consonanta. Grop catalan de musica qu'a nòm de barratge der arriu Ter. 10. Emplegave en Pujòlo. Diu suprèm dera antiga religion nordica, hilh de Bòr e de Bestla, nomenitat Wodan en saxon. 11. Sostieràn, auràn, emplegaràn, eca. Les pòrtens es de Toledo enes sòns coches. 12. Soldat o agent destinat antigament ara persecucion deth contraband, parièr ath policia italian.

Verticaus: 1. Persona qu'exercís un art manaua. Vint duros.
2. Non ei cap era persona que pòrte taxi, senon aquera dedicada a dissecar animaus mòrti entà que semblen vius. 3. Mèrca de lèit que beuen ena NATO. Espatla en miei der alumini. Era part femenina dera reproducccion. 4. Orde de mamifèrs adaptadi ara vida aquatica que compren es balenes e es daufins (m. sing.). Capensús: reven, que torné a vier. 5. Amorassar, tocar doçament a ua amiga. Article femenin singular. 6. Pronòm en miei de Maracanà. Capensús: méter en huec a Borís entà hè-li baishar era sua taxa alcolica. Archipelag Balear. 7. Nòça Taurina. Individú d'un grop de reptils de còs alongat tamb escalhes, dus parelhs de pautes pentadactiles, qu'abitén es zònes caudes. Objècte Non Inventariat. 8. Opèra de Verdi qu'a nom de hemna. Societat Anònima. Societat Desconeishuda. En blanc e nere. 9. Union Ciclista Internacionau. Dus angles de nauanta. Tradidor que te tracte. 10. Animaus simbèu d'quererò ispanic. Qualitat morau que se da de paraula.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	L	A	N	G	O	I	S	S	E	S
2	E	R	E	U		R	H	A	G	A
3	L	A	U	S	E	T	A		O	G
4	I	D		T	I		M	E	L	E
5	Q	U	E	I	S	H	A		A	R
6	U	S	A		H	E	R	U	T	A
7	E		A	S	I	N		E	R	
8	J	O		U		E	U		I	A
9	A	R	R	E	G	R	A	I	E	N
10	R	A	U	J	A		I	P	S	O
11	A	R	P	A	R	I	E	S		B
12	M	I	A		A	B	R	A	C	A

SOLUCION DETH CROZAT DETH DARRÈR DIMENGE

per Cisko

Edite ETH DIARI
Família Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Europea dels Pirineus (Val d'Aran)
Carrer Doctor Manel Vidal
locau num 5
(Darrer edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Viella-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail: ethdiari@vivenciaaranesa.com

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.

Equip comercial: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH D

ETH DIARI

**DEMANAT COM AJUDAR ARA GENT D'ETH DIARI
NON AC DOBTES . HÈ-TE SOSRIPTOR
QU'EI AJUDÀ-MOS DE VERTAT
PERQUE AUER SOSRIPTORS ARA REPRESENTE
CAPITALIZÀ-MOS ECONOMICAMENT ENTÀ NON
DEPÉNER D'ARRÉS E CONTINUAR SIGUENT UA
PREMSA INDEPENDENTÀ E PLURAU**

SOSCRÍUE-TE AUÉ MADEISH!

Telefon

619294159

SOSCRIPCION

Prètz: **19.720** ptes IVA includit.
Includís: Soscripcion annau
(diàri , mès 5 especiaus).
Distribucion en casa o recuelhuda
en quiòsc.

Dehòra dera Val d'Aran
Enviament per correu: 7.400 ptes.